

ՊԱՏՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան 12 ֆր.
Վեցամսեայ 6 «

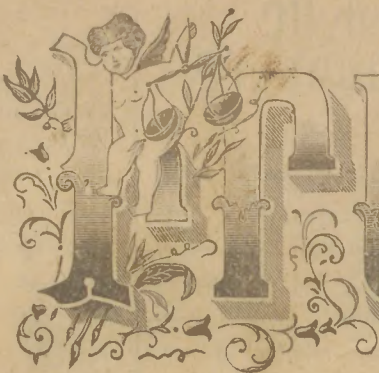
ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆ
3 քիւ մեկ ծրարով
Տարեկան 14 ֆր.
Վեցամսեայ 7 ֆր.

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 տր.
Վեցամսեայ 1.50 «

Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Մանուկան տղոք
20 սանթիմ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ՀԱՅՅԵ

Rédaction du journal

„Iravounk“

V A R N A (Bulgarie)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

„Иравункъ“

ВАРНА (България)

Գրութիւնք ևս

չեն տրուիր

ԹՈՒՐԲԻԱ

Թան, Բարիդի կիսապաշտօնական
թերթը, վերջին օրերս հետեւեալ խում-
բադրականը գրած է.

Նախկին Եպարզոս Ճէվան բա-
շայի եղբայր, Շաքիր բաշայի
ձեռնադրութիւնը ցոյց կուտայ
թէ Պոլսոյ մէջ սոսկումը կը շա-
րունակէ տիրել, Ֆուտէն ետք,
Շաքիր, Շաքիրէն ետք ո՞վ. ահա
հարցումը որ ամենուն մտքին մէջ
կը ներկայանայ.

Նոյնիսկ զինուորական հրամա-
նատար Սաադէտօն բաշան, որ,
կայսերական հրամանաւ, կէս գի-
շերին, անձաժը ձեռնարկեց Շա-
քիր բաշան. անոր Բրինժիբոյի
ապարանքին մէջ ձերբակալու,
ապահով չէ վաղը թաքուն ամբաս-
տանութեան մը զսՀ չըլլալուն, բան
տերու կամ քսորանքի մէջ օս-
մանցի ժողովուրդին ընտրեալ դա-
սակարգը գտնելու երթալով, ուր
զանոնք կը նստէ հալածելու զա-
ռանցումէն բռնուած տէր մը.

Մինչ Սուլթանը չըլապատող-
ները ինքնակալին այս քմահա-
ճոյքներէն կը դողան, կայսրու-
թիւնն ալ հետզհետէ իր խարխու-
սներուն վրայ կերերտկայ. Ծայրա-
գոյն հարաւ-արեւելք, մարգարէին
հայրենիքը Արաբիոյ մէջ, վա-
հապեանց Ժաւադ գորդը իր կապոյտ
գրօջը պարզեց ու ընդվզումի նշանը
տուաւ. Տրուած ըլլալով թերա-
կզգիի ցեղերուն մոլեռանդութեան
նոր մղումը, ծանրածանր խառ-
նակութեանց սպասելու ենք.

Կայսրութեան միւս ծայրը,
Հին-Սերպիոյ ու Մակեդոնիոյ մէջ
կերեւայ թէ ահաւելի պայթումի
մը վաղորդայնին կը գտնուին. Այս
երկիրը Սուլթանին իշխանութե-
նէն միշտ քիչ կամ շատ խուսա-
փած է. Անիշխանութիւնը միշտ
ապահով ապաստանարան մը գտած
է Գարատապի երկար ու բարձր
պատնէշին ետեւը, որուն սահմանը
դէպի հիւսիս, իւսքիւպի ձորը կը
հասնի.

Մինչեւ Բրինժիբոյ Օսմանեան
պարզութիւնը որ և է ազդեցութիւն
մը ունի. Այս կէտին հիւսիս-ա-
րեւմտեան կողմը, իտալի, Հիմի,

Ճերմակ ու Սեւ Տրինի մէջ, օրի-
նական կարգ գոյութիւն չունի.
Անտարկոյս, Գոլաշինի, Պիւ-
բոլիայի ու Տրինիցայի, իբեկի,
Տիւփուքոյի ու Բրիզընտի վարչա-
կան պարագաները կը վայելին օս-
մանեան պաշտօնատարներ, ամբողջ
նուիրապետութիւն մը. բայց այդ
նուիրապետութիւնը այնչափ մը
միայն կրնայ գործել որչափ բնա-
կիչներու մեծամասնութիւնը իրեն
թողատէ.

Դատարանները նմանապէս ան-
զօր են. կայսերական իրատէ մը
այն ատեն միայն օրէնքի ոյժ ունի
երբ Ալպանիացի ժողովուրդին հրա-
պարակային կամ թաքուն հաւա-
նութիւնը կընդունի.

Մէկէ աւելի սնգամներ, Պոլ-
սէն փորձեցին այս երկրին ապրա-
տամբութեան սոհման մը դնելու.
Զինուորական կամ քաղաքական
պատճառներու համար, պէտք ե-
ղաւ միշտ տեղի տալ. կը վախ-
ցուի այդ լեռնական ցեղերու ան-
հանգարտութիւնն ու դրկից պե-
տութեանց պատահական միջա-
մտութենէն.

Քաղաքական մշտական պատե-
րազմի մը փակ ասպարէզին վրայ
միջադէպ մը պատահեցաւ. որ կըր-
նար կրակը բռնկեցնել. իբեկը
ժեքքա մօլլան հիւսիսային միւ-
սիւլման Ալպանիացիներու հոգե-
ւոր ու ժամանակաւոր պարագլուխն
էր. իր տեղակալներուն, Բրիւ-
թինայի միւլթիւին, Մուսթաֆա
էֆէնտիի ու Սիւլէյման բաշայի
հետ, աւազակներու այս հրամա-
նատարը, շուրջ 15 տարուան մէջ,
տեղւոյս քրիստոնեայ ու սերպ
բնակչութիւնը գրեթէ բոլորովն
էր. Լուրջ հաշուի մը համեմատ,
իր տրամադրութեան տակ ունէր
30,000 մարդիկ, այսինքն անկարգ
զօրքերու բանակ մը.

Իրեն պատմութիւնը հետաքրք-
րական է. Զէյնէլ աղա իր բուն
անունով, Գուշինիչի ալպանիական
գիւղին մէջ ծնած էր. Հռչակաւոր
Պէհլի Մէհմէտ բաշայի դէմ սոս-
կալի կռուին խառնուեցաւ. Գանի
մը թեթեւ մեղքերէն մաքրուելու
համար, Սուրբ տեղւոյ ուխտաւո-
րութեան ձեռնարկեց ու հաճի

տիտղոսով, իբեկի մէջ հաստատ-
ուելու եկաւ.

Հոն իր մասնաւոր կամքովը մօլ-
լա ըլլալէ ետք այնքան ահարկու
կողմնակիցներ ունեցաւ որ, Դուռը
հարկ դատեց, յանձին Պէշէր պե-
յի, անոր մրցակից մը հանելու.
ժեքքա մօլլան, Սերպիոյ ու քրիս-
տոնեաները հալածելով մէկտեղ,
այդ կողմերը, ոչ-ձրիապէս, աւա-
տրիական քաղաքականութիւնը կը
պաշտպանէր.

1893ին. Ռուսիա տրտնջաց ու
յաջողեցաւ ընդունել տալ որ ան
Պոլիս կանչուի, իր շարագործու-
թիւնները պարզապէս տեսնելու
էր. իբեկը շուրջին մէջ, ցորեկ օրով
Միւլթիւնկիւրցի վաճառականներ
սպաննելով ու անոնց միւլթիւր գող-
նալով, խոհականօրէն ժեքքա
Երուրդ-Քէօշքը երթալու մերժեց.
Սուլթանին հրաւերը անոր ըն-
դունել տալու համար պէտք եղաւ
չորս զօրաբաժին ու երեք հրետա-
նի շարժման մէջ դնել.

Շղթայական Պոլիս բերուելով
հոտ երեք տարի մնաց. Եւր
1896ին Մակեդոնական շարժումը
զօրացաւ, Երուրդ-Քէօշքի ալպա-
նական կուսակցութիւնը ձեռք բե-
րաւ մօլլային ազատութիւնը ու
հայեցիք վերադառնալը. Հոտ
իւր միապետ ընդունուեցաւ. Ճամ-
բան ամէն կէտերուն վրայ, Ալ-
պանացիները անոր յաղթական
հիւրընկալութենէ մը աւելին ըրին.

Այսքան պատիւ տալով ալ զանի
իր ուղիէն շեղելու անկարող եղան.

Շարունակեց իւր աւազակ գոր-
ծելով, քրիստոնեաները չարչըր-
կել. Ռուսիոյ ցեղը, որուն կը
պատկանի, կուրօքէն իրեն կը
հետեւէր. Ալպանիոյ դիւցազնը
եղած էր նա.

1899ին, իբեկ ժողով մը գու-
մարեց որուն Սուլթանին երկու
պատուիրակները մասնակցեցան,
ու Ալպանիա համարի հաւատար-
մութիւն երդուիցաւ. Բան մը որ
մօլլան ոչ Ռիդա և Պէտան երկու
բարեկամները չարգիւց որ քանի
մը ամիս ետք չապստամբէին, երբ
իւսկիւպի վալին, Հափսս բաշան
պաշտօնանկ ընելու չի փութացին.

Այն ատենէն ի վեր ժեքքա Ալ-
պանիոյ ու Մակեդոնիոյ անժըխ-

տելի տէրն էր. վալի, Քալմաքամ
իշխանութեան բոլոր ներկայա-
ցուցիչները իր ամենազօր ձեռքին
մէջ գործիք էին. Մինչ 15 տարի
առաջ պարզ ուստիկան մըն էր. Պալ-
քանեան թերակղզիին ամենէն հա-
րուստը եղաւ.

Յստալգիսութեան կատարը հա-
սած էր երբ զարնուեցաւ. Շաքի-
նեւու մրցակից ցեղի անդամներէն,
ոստիկաններու հարկաւարապետ Ատհե-
մէ ու անոր վից մարգերէն հրա-
ցանի հարուածով մը սպաննուե-
ցաւ.

Այս սպաննութեան պատճառ-
ներուն վրայ շատ մը մեկնութիւն-
ներ կը շրջին.

Ոմանք գոյի կը վերագրեն մօլ-
լա ժեքքայի մահացու թշնամի,
Ատհեմ Եւսիմի ռիսակալութեան.
Ուրիշներ կը կարծեն թէ սերպ
կամ մակեդոնացի քրիստոնեաները
իրենց դահիճէն վրէժին հանեցին.
Վերջապէս ոմանք ալ կըսեն թէ
հարուածը Երուրդ-Քէօշքէ եկած
էր, ուր ալ տաղտկացեր են այս
ահարկու արարածէն որ այնքան
սուղ վճարել կուտայ այնքան տա-
րակուսելի ծառայութիւններ.

Քիչ ատենէն պիտի հասնանք
գործին ինչ ըլլալը. Ահա այժմ,
Հին Սերպիոյ այդ անկիւնը յարա-
ճուն եռացումի մը մէջ կը գըտ-
նուի, գուցէ Մակեդոնիան բռնկ-
ցնող կայծը այս վառարանէն պի-
տի մեկնի.

Թան

ԲԱՐԵՇՐԱՌԻՄ

Մարդիկ, բնութեան ամէն երե-
ւոյթներուն նման, կը բարեշրջին
կամ կը յոռեշրջին. ամէն օր, կը
տեսնենք որ մարդիկ կը պառակտին,
իրարու դէմ կը լարուին, իրար կը
բռնեն, ու ժամանակամիջոց մը
ետքը կը հաշտուին ու կեղբայրանան
վերստին. Հայ ժողովուրդն ալ, վեր-
ջին տարիներս, ցոյց տուաւ թէ ինք
միջավայրերու եւ դէպքերու ազդե-
ցութեան ենթակայ չի կազմեր լեւ-
ցած տարր մը, այլ յարածուփ ծովու
մը նման կը փրփրի ու կը յուզուի.
Որքան վէճեր, որքան դաւեր, որ-
քան քակտումներ տեղի ունեցան,
քանի մը տարիէ ի վեր, ու որքան
ալ համերաշխութեան, համաձայնու-

թեան անսարմաներ պարզուեցան մեր առջև: Պուլկարայի փոքրիկ գաղութն աներկբայ չգիտի կրնար անշարժ մնալ: Ֆիլիպէ վառնա, Ռուս-ձոք մանաւանդ յառաջ եկան պայքարներու, հետեւում յորձանքներ՝ ուրիշ աղէտաբեր ըլլալէ աւելի բարեբար եղան հիասթափման, առաջ-դիմութեան անսակէտով:

Մասնաւորելով մեր խօսքը Ռուս-ձոքի վրայ, կրնանք ըսել թէ անիկայ հինգ վեց տարիէ ի վեր ետեւ-դեպքուն կեանքով բաժանուեցաւ քաղաք մը զարձած է, ուր կոստակցական ինքններ արդար կամ անիրաւ, տեղացիքը եւ եկեղեցիքէն, մեծ մասամբ անիմաստ իրարու յաջորդեցին: Այսօր սակայն ուրախալի է որ մասնաւոր եւ արդ կիրքերը՝ ամէն գոյնի ամէն կուսակցական մարդիկ վերջապէս հասկցան են թէ պարտին ձեռք ձեռքի ֆալ՝ երբ խնդիրը քաղաքական պարագ մը կատարելու վրայ է:

Երբ տարին նորոգ, բարի հով մը ընտել քաղաքի վրայ՝ միջոցաւ, ամեն ատենէ աւելի, մաքուր է: Յետեւում Երբ գիշերը, համարաշխ դործունէութեան մէկ ապացոյցը տեսանք՝ Հայկական ընթերցարանի տասնամակը շքեղօրէն ածուկեցաւ: մասնակցութեամբ ամէն կուսակցութեան պատկանող անձերու: Նոր տարր մը, հայ երիտասարդներու երգեցիկ խումբը, յաջող կերպով կատարեց իր սկսնակի փոխերը՝ քառածայն երգեր երգելով, եւ ծափող լուսնեցաւ զեղեցիկ սիրահար ունկնդիրներու կողմէ: Հանդէսը 500 ֆրանքի զուտ հասոյթ մը թողուց ընթերցարանին: Ի տես այդ բերկրաւոր երեւոյթին՝ անկարելի է որ ուրախութեան յայն չունէ մը չառնէք, երբ մտաբերենք մանաւանդ այն դաւերը որ կը նկատուէին քանի մը տարի առաջ ընթերցարանի շուրջը:

Անցնելով Ազգ. վարժարաններուն պատշաճ կը դատենք հոս շնչուել թէ անոնք, առաջմ առանց ուրիշ խոչընդոտի հանդիպելու, յառաջ կրնան թանաւ անսայթալ: Ենթադրեալ մեղուտ ջան հոգաբարձութեան եւ կրթասէր հասարակութեան, մեր կրթարանները պիտի կրնան արդիւնաւոր ըլլալ: Համարաշխ ուսուցչական մարմինն ալ իւրովսնան կաշխատի որոշ իտեալ մը ձգտելով՝ ամբողջ նախագիծ կրթութեան մը տալ հայ մանուկներուն: Ըստ որում պարտաճանաչ հոգաբարձութիւնը ամէն ճիգ կը թափէ վարժարաններուն նիւթակաւ եւ բարոյական պէտքերը հայկականութեան համար, կրնանք ըսել թէ դպրոցական պիտեմէն ապահովուած է այս տարի: Փետրուար 15ի գիշերը հոգաբարձութիւնը ինչպստ երկուս վարժարաններուն, սարքած էր պարահանդէս մը՝ որ փայլուն կերպով տեղի ունեցած արական վարժարանի սրահին մէջ, եւ որուն զուտ հասոյթը եղաւ 800 ֆրանքի զուտ: Թէ՛ արտասահմանի եւ թէ՛ Պուլկարի մէջ՝ հազուադէպ բան է տեսնել զգալի քանակութեան իրենց շուրջ ունենան համարաշխ ուսուցչիներ, գործօն հոգաբարձուներ եւ գիտակից հասարակութիւն մը:

Վարդանանց հանդէսն ալ զոր կազմակերպած էին ուսուցչական մարմինն ու արտասահմանի, արտասովոր կերպով տեղի ունեցաւ, երկուս յոգնաբաւ ըստ իրենց մը ներկայութեամբ: Դաշն երգերը, արամախօսութիւնն ու ճառերը անուշ ապաւորութիւն մը գործեցին ներկաներուն վրայ: Հանդէսին մասնաւոր հրապոյրը մտելին մանկավարժներ վարդ

մանուկները որոնք իրենց կիրթ ու ճապուէկ շարժումներով, ժիր արտասանութեամբ եւ կայտառ քայլածքով ամենուրեք ուշք գրաւեցին: Դադար-ներու հարմանալի զուգորդութեամբ մը՝ վերջիշումը ունեցանք 10—20 տարուան մօտաւոր անցեալին, ուր մատաղ սերունդը հոգիով ու մարմինով կը խաթարուէր ու փիղիքապէս կը փախէր՝ ծաղկոց կոչուած զօրխային խամրոցներուն մէջ...:

Որքան փոխուած են ժամանակները:
Ա.Կ.ՈՅ
Ռուսչուք, 26 Փետր. 1902

ՀԱՆՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՏԻՍԵ ԴՈՒՐՍ

... Խմբագիր,
Կանխաւ մատուցանելով մեր շնորհակալութիւնը կը խնդրեմք ներկայ հանրագրութեան հրատարակել ձեր թերթին մէջ, որուն բնագիրը արդէն արուած է Ազգ. վարժարանի Հոգաբարձութեան:

Ստորագրութիւն

Վառնա, 1 Մարտ 1902
Յ. Գ. — Մէյմէկ օրինակ դրկուած է տեղական բոլոր հայ թերթիներուն:
Նոյն

Մեծ. Տիար Առնայան
Վառնայի Ազգ. երկուս վարժարանի Պատ. Հոգաբարձութեան

Տիար,
Ներկայ ստորագրեալս տեղական թերթիներու մէջ կարդացած ըլլալով շատ մը գրութիւններ Ազգ. վարժարանի բաւուցիչ Լեւոն Սարգիսեանի գործած մատնութեանը առթիւ, մէջտեղ բերուած փաստերը եւ նոյնիսկ իր հրապարակարկի խոստովանութիւնը, մեր մէջ հաստատապէս համոզում գոյացուցան են թէ՛ նա 1899ին Ֆիլիպէի Ազգ. վարժարանին մէջ պաշտօն մը ձեռք ձգելու համար, մատնութիւն մը յղացած ու գործադրած է: Եթէ գործադրութեան իսկ տեղի չունենար յղացումը միայն կը բաւէր զինքը դատապարտելու:

Այդ հրատարակութիւններէ վերջ գոհութեամբ լսեցինք թէ պատ. հոգաբարձութիւնը նորա հրապարականը պահանջած է, բայց—երկար սպասումներէ վերջ—ցաւ ի սիրտ կը տեսնենք թէ այդ ուխտագրութեան անձը տակաւին կը շարունակէ իր պաշտօնավարութիւնը Ազգ. վարժարանի մէջ, Մենք ի սէր մանկուոյն եւ ի բուժումն ազգային արժանապատուութեան կուգանք խնդրել պատ. հոգաբարձութեանէ որ հաճի ըստ իւր բարոյական եւ օրինական պարտականութեանց անմիջապէս հեռացնել զինքը վարժարանէն, որով ազգին ակնկալութիւնը մասամբ պահպանուած պիտի ըլլայ եւ այսու պիտի չի հարկադրէ զմեզ գիծել աւելի տգեղ տեսարաններու:

Ստորագրող 81 անձեր

ԳԱԽԱՌԱՑԻՒ ՍԸ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

Թէ զգուար պիտի ըլլար հաւատալ որ ազգ մը, ինչպէս են Հայերը, դուրսուր տառապանքներէ ու զգալի-գոթիւններէ հոգ, տա-կաւին յարատեւէր, հասարակաց իշխանայն հանդէպ անմիաբան մնալու, նոյն իսկ ազգային վերջնական բնաջնջումի մը ոչ-անկարելի պատահականութեան առջև:

Բարեկամս Վարդ,
Նախորդ նամակիս մէջ հաղիւ թէ կրցած էի չօչափել քու այն դառն ու կծու ակնարկութիւնդ, որով կը նշա-ւակէիր թրքական հալածիչ թեւարկութեան խուսափող մեր հայրենակիցներուն ամուլ ու անամէջ գործունէութիւնը: Բան մը որու մասին արդէն բաւական ստոյգ համոզում մը գոյացուցած էինք, ըլլալ հայրենիք վերադարձող հազարաւոր պաշտօնական նկարագրութիւններ, ըլլալ մերթ միշտ մեր ձեռքը հասնող արտասահմանեան թերթիներու ցանցաւ օրինակներէն:

Խնդիրը ինձ կարծուածէն աւելի ծանրակշիռ կերպով սակայն, ու մեր ապագային վրայ անդաւրանելի հետեւանքներ ունենալու հակամէտ է: այս համոզումով է որ յօժարակամ կը փութամ զայն ներկայ նամակիս խորհրդածութեան առարկան ընելու:

Չեմ գիտեր, զաւանցելու երբեք քանի տարապայման միամտութիւն մըն էր որ մեզ կարծել կուտար թէ, մեզմէ անհունօրէն աւելի բազմաթիւ մեր ազատ եղբայրները, իրենց ամենօրեայ մտածումին ու զգացումին նիւթ կընեն մեր արդի վիճակը:

Ու այս համոզումը մեր մէջը այնքան արմատացած է որ, միշտեւ այսօր, անոնց յիշատակին վերջիշումով, կողմնակից մեր ապագայ աղատարարները, կարծի ու սիրական վրէժ-խնդիրները մեր ցեղին դարաւոր թշնամիին որ ամէն օր, ամէն փամ, ամէն վայրկեան չղաղրի, չյագենար զաւելու մեր ազգային ու ընտանեկան գոյութեան դէմ, կարելի խոցելու մեր տոհմային արժանապատուութիւնն ու զգացումները, անընդմիջաբար անարդելու մեր կրօնքն ու ցեղը, սրբաւայրն ու սուրբ, ներկան ու անցեալը:

Դատապարտուած անխօս ու անզօր ակնաստեսները ըլլալու մեր սրտերուն ամենէն աւելի գուրգուրած էակներուն վրայ յար գործուած ամէն կերպ խփոթութեանց, նախատիքներու, գիտե՞ս որ, Վարդ, մեր ճակատագրային համակերպումին մէջ, պիտի փանքի, միջիթարութեանց ու անոյն ակնկալութեանց յորդ կոհակներու զմայլելի ճառագայթումով մը, յանկարծ կը հրճուէինք եւ ոյժ կը գրտնէինք տառապանքի այս յաւիտեանական լուծին տակ, խորհելով որ օտար հողերու մեր եղբայրները անշուշտ մեր վրձակը մտքէ չեն հեռացներ, ու օր մը, աչքերն ին նուիրական վրէժխնդրութեան մը անէջ հուրովը բոցավառ ու արիւնշալից, պիտի գան վրէժ լուծելու:

Պէտք էր որ այս ամէնքը բանդա-գուշանք մը ըլլային, տեսական երեւոյթ մը փոխանակ իրականութեան, սուրբ մը փոխանակ մարմնոյն: Ու սակայն, չեմ սխալիր այսպէս

ըսելով, հայ դատապարտի վերջին յայտն է որ այսպէսով կանհետանայ, յետին ապաւէնը որ զինքը կանգուն պիտի պահէր:

Տեսնենք, ի՞նչ է այժմ բովանդակ հայութեան զիրքը:
Ազգին երկու մեծամասն գանգուածները կը հեծեծեն լուծին տակ հաւատարմաւ հալածող ու կիզեցող երկու պիտութեանց: որոնց մին մանաւանդ, շահախնդիր գիտնադիտութեան մը անտարբերութեանը վրայ անկասկած, մար գանգուածային թնաջնջումը իրագործելու կը նկրտի:

Ի՞նչ կրնայ ըլլալ իրաքանչիւր հայ անհատի գիրքն ու պարտականութիւնը ազգային վերջնական քնաջնջումի մը այս դարձուրդի պատահականութեան առջև:

Օտար երկրներու ապաստանող հայրենակիցներու համեմատաբար փոքրամասն թուոյ մը ներկի է, անպատօրէն, աղաւթօրէն, այս մասին կարծիք մը յղանալ կամ դարման մը խորհիլ: ուրեմն ազգային ապագայ խորհընթեքեան կամ վատթարացումին միակ զորքիչը, մեծագոյն պատասխանատու այդ փոքրամասն ամբողջութիւնն է: անոր վրայ է որ կը ծանրանայ հայրենիքը փրկելու պարտականութիւնը, կը կեդրոնանայ ողջակիզող ժողովուրդի մը յետին ակնկալութիւնը:

Արտասահմանի մեր ազգակիցները ի՞նչպէս ըմբռնեցին ազգին հանդէպ իրենց այդ բարձր պարտականութիւնն ու պատասխանատուութիւնը:

Է՛հ, գէպերը, տխուր իրականութիւնը հոգ են, աչքերուդ առջևը... Ողորմելի խմբակներու զրօյ պարգած, կը զոհեն յաւիտ անդաւրանի թանկագին պատեհութիւն մը որ հազիւ թէ գոյութիւն կանգնէր դարձեալ տառապանքի ու հարկաւորութեան ներքո կեանքի գոյութիւն: հայրենիքի գեղադոյն շահ էր որ զիրենք կը տագնապէր: արհեստաւոր ու շահադիտութիւն, անձի եւ արժանիքի փոցուն խնդիրները գերիվեր համարեցին ոգևւարող ժողովուրդի մը գառնէն որ ան-յաջող ջանքեր կընէ յաւիտեական բնաջնջումէ մը խուսափելու...:

Այնպիսի տագնապի մը մէջ ուր ազգին գոյութիւնը առ միշտ կը վտանգուի, ցիղային կամ հայրենասիրական տարրական արժանապատուութիւնը կը պահանջէր որ քաջութիւնը ունենային, գեղադոյնապէս, քառահիւսլու, խղիւղութեամբ անձնական կամ կուսակցական նկատումներ, շահադիտական կամ փառասիրական տեսիլներ, արմատացած կամ նորարարած իրականութիւններ:

Հայրենիքի գոյութիւնն է որ կը վտանգուի, ու չկայ գոհութիւն մը որուն առջևը ընկրկի իր կեանքը հայրենիքին համար զոհելու պատրաստ հայրենասէրը:

Ու որպէս զի անձի, խմբակի շահերը յաղթանակը տանք ին հայրենիքի, ցեղի անհունօրէն աւելի բարձր մտահոգութեանց վրայ, բարոյական զարհուրելի անկում մը մեզ շատ ստոր-նացուցած ըլլալու էր:

Քոյդ

13 Փետրուար 1902

ԴԱՍՍԻԹՈՒԹԻՒՆ

Յրանսերէնի եւ Գերմաներէնի հմուտ երիտասարդ մը տրամադրէ է այդ երկու լեզուները սորվել ուղղորդելու, գոհացողիչ պայմաններով, դասեր տալ: Դիմել խմբագրութեան:

ՀԱՎԱՏԻՍՍԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

ԹԻԻԻՐԻԱ

Մէջհուր Տէրի Ֆուստ քաշանքն սիրելիւմէսինտէն պէրու՝ Սթանպուլում 80 տէն զիյատէ զաթլար տէրտէսթ օլընմըշար տըր :

Էվլէլէր ճուս կընիւ Ֆրանսըզ, իթալիա վէ Աստորիա էլէրի Սուլթանըն հուզուրընա գապուլ օլընմարընտա անը տահա քէյֆիլ վէ մէսուր կէօրմիւլէր :

— Սթանպուլ սըհհիյէ գօմիսիօնըն ախիլէն գապուլ իթտիկի րաբօրթլարա պինաէն, Սթանպուլ իծրաի հիւքմ իտէն գօլէրա հաճըլար իլէ պէրապէր Մէքքէի տալի զիյարէթ իթմիշ վէ Մարտ 5 տէն 6ա գատար (այաֆրանգա) 74 քիշի գուրպան էլլէմիշ տիր : Պու հալտէ Գուրպան Պայրամընա գատար գօլէրա գուրպանլարընըն մըգատարը պիր գաշ պինի թէճափիւզ իտէճէք կէօրմիւլէր :

— Բեօյքըրըն պէյանընա կէօրէ Մաքէտոնիատաքի գօնսօլսարըն րաբօրթլարը իւզրէ, գօմիթալար շու սըրա Մաքէտոնիատա քէք զայրէթ կէօրթէրմէքտէ օլուպ, հէտիր մահալլէրտէ բիւրսիլահ չէթէլէր կէօրմիւլէր տիր :

— Պէրուլթան փետրվար 25 թարիխէ պիւտրիլմիշ տիր : «Այըն 22 սընաէ Սուլթանըն իզլէրտիւն վաբօրը իլիմանըմըզտ հէթիշտի տէրտէնտէ մէնֆի կէօնտէ իլէն Ֆուստ քաշա պուլընը տը : Էվլէլէր վէրլէն թալիմաթ իւզրէ պիր րապուր ասքէր իսքէլտէն շըմէնտըքէր սթասիօնուս գատար վէ պիր թըրէնի մալսուս կէօնա քաշայա թաղիմ իշիւն, հալըրլանմըշ օլուպ, վալիոնա գատար անա իշթիւրաք իտէրլէր : Հիշ պիր քիմսէյէ իզլէրտիւն վաբօրընա հալաշմայա միւսաատէ օլընմաթը : Պիր զաննա կէօրէ Ֆէրիք թահիմ քաշա տալի մէքքէր վաբօրտա օլուպ, պաշգա պիր թարաֆա կէօնտէրլմէքտէ իտի :

— Փետրվար 28 թարիլիլէ Սթանպուլում ալընան թէլէկրաֆ պիզիմ Պատրիարքարանա Սուլթանըն իքի իրատէսի թէպիլիշ օլընտըղըն պիւտրիլմիշ տիր : Իրատէս լէրին պիրի իլէ էրմէնի մէքթէպ լէրինտէ Ալգ. պատմութիւնըն թէտրիսիւն միւսատէ իտէյօր : Իքի իքի իրատէ իլէ իքի վալգու պետլէրին եպիսկոպոս օլմաք իլիւն էվլիաթինէ կիթէլէրինէ իլիւն վէրիլմիշ :

— Կէչէն կիւն Սթանպուլում տէրտէսթ իլէ թէպիլիշ օլընան Շաքիր քաշա վէ 1-2 զապիլթէր իշ կիւնտէն սօնրա սէրպէսթ պըրազըլմըշար տըր : Ֆազալթ մէքքէր 3 կիւն զարքընտա անլէրին խանէլէրի թահարրի օլընմըշ տըր :

— Ֆրանկօթ. Յայրուսիլըն եաղտըղընա պինաէն, Շաքիր քաշայը

տէրտէսթ իթմիշ օլան վէ Սուլթանըն խաֆիլէրին րէյիալ պուլընան Ֆէհմի քաշանըն գօնաղը եանմըշ տըր : Եանկընըն չապուգ եայրլմասընտան վէ կազ իզլէրինտէն զանն օլընմըշ քի քաշատան ինթիզամ ալմազ իշիւն գօնաղընը մալսուսէն եազմըշար :

— Ս. Ամերիկա սէֆարէթխանէսի Պապը Ալիյէ իքիլէրի պիր իթա իլէ՝ Սիս Սթանը տաղաալընան շաքիլէրին տէրտէսթ օլընմալարըն թալէպ իթմիշ տիր : Նօթա՝ Սիս Սթանըն թուլթուլմասը, բարանըն թէսլիմ օլընմասը վէ սէրպէսթ պըրազըլմասը թիւրք թօրաղընտա վուգու պուլմուշ օլտըղը կիպի, շաքիլէրին տալի թիւրքիատա պուլընտըղարընը իտտաա իթմէքտէ տիր :

— Սթանպուլ վէ Մէքքէտէ պաշ կէօրթէրմիշ օլան գօլէրատան տօլայը, Հիճաղ էյալէթիւնտէն կէլէնլէր իշիւն սըհհիյէ գօմիսիօնը 6 կիւն գարանթընա թալիսիս իթմիշ տիր :

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Վիւքէլա րէյիսի Ս. Տօք. Տանէվին Բուսիայա կիտէճէյիլին հալաթիսի ճիտիլէթ քէսպ իթմիշ կէօրիլմիշ : Սթանպուլ վէօրէ, Եօնիւմիւլտէքի բէրլէնպէ կիւնիւ Ս. Տանէվ Սօֆիատան շէհրիմիլէ մուվապէլէթ իտուպ, վաբօրա րա. գիպէն Օտեսայա միւլթէվէտըհէն հաթէքէթ իտէճէք, թէքքար պաղընէրազը հալաթիսին եաղտըղալընա պինաէն, Ս. Տանէվ Բուսիատան ալմէթ իթմէսինտէ Բարիսէ կիտէճէք, վէ օրատա պան. գալար իլէ կէօրիւլիւպ, իսթիքրազըն շարթլարընը խաֆիլէնտիւմէ կէ շալըլաճազ. վէ մուվալէյիլին Բարիստէն ալմէթիւնտէն սօնրա Սօպրանիլէ ալըլաճազ ըմըշ :

— Գօնթ իլիստիլէվին պու եաղըն Սօֆիայա կէլէճէկիւնի Նօվիլի եաղմըշ տըր :

ՍԵՐՊԻԱ

Սըրպ գըրալը օլմազ տալմասընտա պուլընան Բրէնս Բէթըր Գալապէթիլիլէ թարաֆտալարըն շու սըրա ֆէվլէլտէ հարէքէթտէ պուլընտըղարընտան տօլայը, սըրպ հիւքիլմէթի հաղընքի զիյատէսի իլէ սըզը թէտպիլլէր էլէ ալմազտա օլտըղը կիպի, Աստորիա տէվլէթի տալի սըրպ իլիթիլալըլալընա գարըն սինօլար իւզլէրինտէ տըգգալթը արթըմըշ վէ մալսուս գօմիսիլէր կէօնտէրմիշ տիր : Բէթըր Գալապէթիլիլէ իտէ ազսի օլարազ թա վիլէնտա տալիլինէ գատար թէշլիլթալթ վէ ալմէլիա. թըն տէվալմըն քէնտի թարաֆտալարընա էմր ու թալիսիլէ իթմիշ տիր :

ԲՈՒՍԻԱ

Չէրլէլէտէն խարապ օլընմըշ օլան Շալալ շէհրինտէ եէրտէն աթէշ զուհուր իտէքէք պիւլիլին

շէհրի եաղմայա պաշլարըն 200 քիշինիւն աթէշի սէօնտիլմէյէ շալընտըղըն թէլէկրաֆ պիւտրիլմիշ տիր, օնտան սօնրա հէնի պիր մալիմաթ եօգտըր :

— Չարըն՝ Ալմանիա իմրէրաթօ, րընը եաղընտա իճրա օլընաճազ տէնիլ մանէվրալարընտա հաղըր պուլընազա տալէթ իթտիկի սէօլլէնիլմիշ :

— Չարըն Ս. Լուպիլ տալէթ իթմէսի ազապինտէ վիլհէլմի տալի տալէթ էլլէմէսի, Բուսիանըն իքի էիլլիւ պիր րօլիթիլա թուլթալընա տէլիլի գաղի տիր :

— Պէրլինտէն շէքիլէն պիր թէլէկրաֆ տալի վիլհէլմին Ս. Լուպիլտէն սօնրա Բէթրապուրկա կիտէճէկիլին թալտիլ իտէյօր :

— Բէթէրապուրկա կաղէթալարընը պէյանընա պինայէն, րուս մէարիթ Նաղըրը կիմնաղիա մէքթէպիլէրտէ էրմէնի լիսանընըն թէտրիսի հաղընտաքի թալէպէ մուվաֆազալթ էլլէմիշ տիր : Շու Բուսիատաքի միլլէթտալարընը իշիւն մուճրպի մէսուրիլէթ պիր խապէր տիր :

ՍԻԻԹԵՆԷՎԻՅԷ

Ինկիլթէրա գըրալը Գանա կիտէրիքէն Բարիքէ ուղրայարազ, Ֆրանսա ճիւմհուրիլէթ րէյիսի Ս. Լուպիլ իլէ կէօրիւլէճէք, վէ էլիլէ սէրայընտա պիր զիյաթէթէ հաղըր պուլընաճազ տըր :

— Աստորիա վէ Պուլկարիա ալաթնտաքի գօնսօլսար մուգալէլէնալմէսի էվլէլէրի հիւն վիլէնտա իմլալանմըշ տըր :

— Ս. Ամերիկա րէյիսի Ս. Բուլլէլթ Պօլմալիա վէ վիլէնտալիւ մուհարէպէ վէ իսթիլալընա խիթամ վէրմէք իշիւն, միւտալէլէ իթմէլէրինտէ տալի մէքքէր էյալէթլէրտէ պուլընան էլլէլէրինտէ թալիմաթ վէրմիշ տիր : Ֆազալթ Պօլմալիլ իշիւն ազսի հալէքէթտէ պուլընտը :

ՊՕԵՐԼԷՐ

Էվրոպատա պոնլընան Ս. Քրիւկէրին վէ պօէր մուրախալարըն էվրոպա վէ Ամերիկա տէվլէթլէրինտէն զայըն խալիլ չըգմայաճա. ղընա գանի օլարազ, մուհարէպէյէ տէվամ իթմէք գարարընը վէրմիշ օլտըղարընը պաղըն Ծէրիտէլէր եաղմըշ տըր :

— Սրանուարըն ալտըղը մալիւմաթա Նաղարէն, Ժէնէրալ Տէվլէթ իլէ Օրանթ րէյիսի ճիւմհուրի Ս. Շիթայն՝ Նաթալ շըմէնտըքէրլէրին կէզիլ, իլիւրէլիլէ կիթմիշ օլարազ, օրատա Պօլթա իլէ պիր գօնֆէրանա ազտ իթմիլլէր տիր :

— Մանչուրիա էյալէթիլին Բուսիանըն թալթըն հիւքիլին ալմազտան րուս տէվլէթի վաղ կէշմիշ օլտըղընը վաշինկիլըն րուս էլիլիսի Ամերիկա խարիճիլէնէ շէզալէլինտէ թէմին իթմիշ տիր :

Ինկիլթ-Ճաբօն իթթիֆազը նըն թէսիլիլ շու հալտէ քէք շապուգ կէօրիլմիշ օլտը :

ԹԻԻԻՃՏԱՐԻՅԷ

ՎԱՌՆԱ, 2 Մարտ

ՉԱԽԻԼԻ

ՊՈՒԼՏՈՅ
Վալիս իլպ. 49.53 հքթ. 7. — 7.80
Արապա լիպ. 48-58 հքթ. 8. — 10.60
ԱՐԲՍ

Վալիս 100 քիլո 9.70/9.80
Արապա 35-45 լիպ. հքթ. 6. — 6.60
ԵՈՒԼՍՅ

Վալիս 100 քիլո 12.40/ —
ՖԱՍՈՒԼԻՍ 100 քիլո 12. — 20. —
ՉՍՎՏՍՐ 7. — 7.40
ՄԻՍԻՐ

Արապա լիպ. 54-58 հքթ. 8. — 8.60
Վալիս լիպ. 100 քիլո 9.80/10.20
ՏՍՐԸ 6.20/7. —
Կիւնտէ 80-100 արապա կէլմէքտէ տիր. վալիս 10-15 :

Վալիս մուլմէլէսի ալթուս ֆըրանլէ, արապա կիւմիլլէ, Նաթալէտն 22-50 հիսապը իլէ :

ԲԱՍՈՒԻ

Վարնա մաղազալարտա իլիլէ սաթըլարը :

Ինկիլթ իլիլիլ Ն. 8-14 9.50
» » Ն. 18-24 12. —
Եէրլի իլիլիլ Ն. 8-14 9. —
Աթըլմըն բամուգ հօղա 2. —

ՍՍՐԱՅԻՅԷ

Նաթուլէտն 22 ֆրանք 55 սանթ.
Օսմ. լիւրաթ 23.90 ալթուս ֆրանք

ՊԱՐԳԱՆԻՅԷ

Վարնա բիւցալարտա պաղգալիլէ մալլէրին պու կիւնքի. ֆիլաթը, ալթուս ֆրանք իլէ :

ԳԱՆԼԻ 1.50/1.70
Եէրլիլ Նէմցէ 51
» (Վէսմէ) սանտըք 27.60
Բիլիլ Նէ Ճաբօն չուլալը 35-38
» Ֆիլիլ » 33.50
» Ինկիլթ » 25. —
» Բիլիլ » 45. —
ԿԱՉ Սանտըք 6.70
Զէթիլ ՆԱՂԸ քիլո —.90/—.94
ԳՈՒՐՈՒ ԻԻԶԻԻՍ —.30

ՊՕՏԻԻՐ ՎԱՃԱԲԱՏՈՒՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏ Պ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ
Փողոց Բրեսլաւսկա, Կեյքիլի ղիմը

Այս նորահաստա վաճառատան մէջ ամեն հասակի տղայոց, կանանց եւ արանց համար կօշիկներ թէ պատրաստ կը գտնուին եւ թէ ուզուած չափի վրայ կը պատրաստուին գաղղիական ընտիր ապրանքներէ : Դիւնը խիստ չափաւոր են : Հաստատելու համար անգամ մը փորձել հարկ է :

Հայրապէտ Պ. Սարգիսեան

1-4

Յ. Կ. ՃԱՆՈՒԹԻԼԵԱՆ

Յանձնակատար

Պատիւ ունիմ պատ. ազգայնոց յայտարարելու թէ՛ վառնայի, Շուվայի եւ Ռուսուքի մէջ յանձնակատարութեան երթեւեկութեան սկսած են, անպայման վստահութիւն, ապրանքներու գինը խիստ զիւրաւատ չիլի եւ յանձնարարութիւնները պիտի կատարուին արագ եւ շատ ճշգրտութեամբ :

Հասցէ՝

Յ. Կ. ՃԱՆՈՒԹԻԼԵԱՆ

Իսկ Ռուսուք մեր կեդրոնատեղին է Գալֆանան եղբարց խանութը :

Одговорникъ Н. Драгулевъ

Печ. на Хр. Н. Войниковъ—Варна